

Jan Decyk

"Komentarze Mszałne : czas Adwentu i Bożego Narodzenia", opracował Andrzej Rojewski, Włocławek 1999 : [recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 38/1, 245-247

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Chrystusa we współczesnym świecie. Znajdujące się w tekstach liturgicznych Kościoła treści, a wyłowione poprzez fachowe studium, mogą dostarczać duchowego pokarmu, tak bardzo potrzebnemu współczesnemu człowiekowi, ułatwiając mu kształtowanie ewangelicznych postaw życia z wiary. Tym samym przyczynią się do budowania wspólnoty Kościoła oraz upodobniania się do Chrystusa. Jednocześnie poszerzą wizję misterium Eucharystii i pogłębią teologiczne formy jej kultu.

Lektura książki nasuwa pewne pytania. Pierwsze wiąże się z podtytułem książki, który wyraźnie wskazuje, że zawiera ona „analizę hermeneutyczną tekstów celebracji” (uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa). Jak zatem wy tłumaczyć w tym kontekście odniesienia historyczne, które są widoczne nie tylko w rozdziale pierwszym. Czytelnik ma prawo spodziewać się jasnego umotywowania powiązań danych historycznych z metodą hermeneutyczną.

Rodzi się również pytanie związane z tytułami rozdziałów. Czy nie byłaby uzasadniona konsekwencja w posługiwaniu się aktualną nazwą uroczystości Ciała i Krwi Chrystusa, a nie Bożego Ciała (I i II rozdz.)? Autor kierował się zapewne uwarunkowaniami historycznymi, ale czytelnik może oczekiwać bliższego wyjaśnienia. Do tekstu książki wdarły się drukarskie pomyłki. Korekty wymagają zapisy nazwisk: P. Szczaniecki, a nie P. Szczaniecki (s. 25) i M.U. Mazurczak, a nie M.U. Mazurek (s. 21 i 190). Można mieć także pewne uwagi natury metodologicznej odnośnie do zapisu bibliograficznego, np. bardziej uzasadnione byłoby przytaczanie dzieł zbiorowych według tytułu, a nie nazwiska redaktora, które powinno się znaleźć w nawiasie.

Wątpliwości te nie mają charakteru merytorycznego. Recenzowana książka jest dziełem dojrzałym. Na pewno spełni oczekiwania czytelników i naukowych badaczy omawianej problematyki. Warto też dodać, że pod względem edycyjnym jest wydana starannie, urozmaicona barwnymi fotografiami, ilustrującymi omawianą problematykę. Zawiera też streszczenia francuskie i niemieckie oraz włoski spis treści, co może ułatwić jej szerszy odbiór.

ks. Jan Decyk

Komentarze Mszałne. Czas Adwentu i Bożego Narodzenia. Opracował ks. Andrzej Rojewski, Włocławskie Wydawnictwo Diecezjalne, Włocławek 1999, ss. 142.

Włocławskie Wydawnictwo Diecezjalne wydało książkę opracowaną przez ks. A. Rojewskiego, profesora liturgiki w Seminarium Duchownym w Płocku. Autor znany jest polskim czytelnikom ze swego dorobku w dziedzinie liturgiczno-pastoralnej. W różnych czasopismach zamieszczał wiele artykułów naukowych i popularnonaukowych, najwięcej w „Miesięczniku Pasterskim Płockim”. Artykuły te poza bogatą treścią merytoryczną cenne są też pod względem dydaktycznym.

Ks. A. Rojewski wypromował wielu magistrów ze Studium Teologicznego w Płocku – Punkt Konsultacyjny UKSW w Warszawie. Szereg prowadzonych przez niego prac związanych było tematycznie z obrzędami Adwentu i Bożego Narodzenia w poszczególnych parafiach czy okręgach. Omawiana książka jest owocem jego szerokiej działalności w dziedzinie liturgiki pastoralnej.

Całość opracowania została podzielona na dwa bloki tematyczne. Pierwszy dotyczy okresu Adwentu, drugi okresu Bożego Narodzenia.

Komentarze okresu Adwentu rozpoczynają się od Rorat, podając cztery wersje opracowania. Następnie każda Niedziela ma trzy komentarze według podziału biblijnych czytań na rok A, B i C. Rozważane są również komentarze mszalne na wszystkie dni powszednie Adwentu, tak okresu kierującego ku eschatologii (od I Niedzieli Adwentu do 16 grudnia), jak i drugiej części Adwentu, przygotowującej bezpośrednio do Bożego Narodzenia, od 17 grudnia do Wigilii Bożego Narodzenia. Wymienione są także (w porządku alfabetycznym) obchody świąt i uroczystości przypadających w tym okresie.

Okres Bożego Narodzenia przedstawiony został w układzie chronologicznym, poczynając od wieczornej Mszy Wigilii Narodzenia Pańskiego. Uwzględnia on trzy formularze mszalne, poprzez formularze mszalne wszystkich wymienianych dni oktawy ze szczególnymi obchodami: Świętej Rodziny i poszczególnych świętych oraz uroczystości Świętej Bożej Rodzicielki zamykającej oktawę. Z kolei opracowana została II Niedziela po Narodzeniu Pańskim, uroczystość Objawienia Pańskiego, a także święto Chrztu Pańskiego oraz święta i wszystkie dni poprzedzające święto Chrztu Pańskiego. Autor opracowania wymienia je za Mszą aż do 12 stycznia, bo taka jest możliwość kalendarzowego obchodu tego święta.

Na pochwałę zasługuje metoda opracowania. W strukturze każdego komentarza znajduje się pięć zasadniczych części: wprowadzenie, kolekta, modlitwa powszechna, modlitwa po Komunii i słowa „Przed rozesłaniem”. Na podkreślenie zasługuje wprowadzenie, modlitwa powszechna i słowa przed rozesłaniem także dlatego, że są ogromną pomocą dla duszpasterzy. Podawane komentarze mają być tylko propozycją dla duszpasterzy, ponieważ rzeczywistości życia ludzkiego nie można sprowadzić do żadnego szablonu. Mogą one jednak bardzo pomóc w spełnianiu misyjnego zadania Kościoła.

Dostrzec należy wartości merytorycznej treści przekazywanej we wprowadzeniu i słowach na rozesłanie. Autor umiejętnie powiązał treści teologiczne z pastoralnymi, podając je językiem zrozumiałym dla wiernych. Zatrzymać się należy nad danymi historycznymi podanymi w skrócie komentarzowym. Cenne jest tematyczne powiązanie Słowa Bożego z wprowadzeniem. Bardzo dobre są także zaproponowane intencje do modlitwy powszechnej, które podobnie jak i poprzednie części komentarza, mają stanowić materiał inspirujący.

Można się było spodziewać większej samodzielności Autora w odniesieniu do strukturalnego porządku Mszału Rzymskiego. Np. czy nie należałoby okres Bożego Naro-

dzenia zakończyć komentarzem święta Chrztu Pańskiego, a nie komentarzem dnia powszedniego? W okresie Adwentu roraty powinny być umieszczone raczej po komentarzach do Niedziel Adwentu, a nie na pierwszym planie. Nasuwa się także pytanie o rację umieszczenia uroczystości Niepokalanego Poczęcia pod tytułem „Święci okresu Adwentu”. Także można by dyskutować nad nazwą „Msza poranna” dla Mszy adwentowej 24 grudnia, skoro wolno ją odprawiać nawet w południe.

Oczywiście, przedłożone wyżej sugestie nie mają charakteru merytorycznego. Komentarze mszalne opracowane przez ks. A. R o j e w s k i e g o stanowią cenną pozycję. Zamysłem Autora było dostarczenie materiałów pomocniczych, liturgiczno-katechetycznych dla duszpasterzy, aby ukazywali piękno i bogactwo treści omawianych okresów liturgicznych. Można mieć zatem pewność, że recenzowana książka zostanie dobrze wykorzystana w liturgii (a nie tylko przeczytana) i przyczyni się do bardziej świadomego, czynnego i owocnego udziału wiernych we Mszy św. Po jej lekturze duszpasterze będą niewątpliwie oczekiwali dalszych komentarzy, obejmujących inne okresy roku liturgicznego.

ks. Jan Decyk

Bóg w przedszkolu i szkole. Zarys katechezy przedszkolnej i wczesnoszkolnej, pr. zb. pod red. Zbigniewa Marka SJ.

W teorii katechezy wiele pisze się o potrzebie zwracania uwagi na aspekt antropologiczny katechezy. W polskich publikacjach katechetycznych nie podjęto jednak szczegółowych badań nam warunkami i możliwościami wprowadzania do praktyki katechetycznej. Brak ten przynajmniej częściowo zostaje uzupełniony przez autorów książki „Bóg w przedszkolu i szkole”. Należy też zauważyć, że pozycja ta stanowi pierwszą w Polsce, jeśli nawet nie w całej Europie, całościowe ujęcie problematyki katechezy dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Podstawą opracowania omawianej pozycji stały się wytyczne zawarte w katechetycznych dokumentach Urzędu Naczyielskiego Kościoła: „Ogólna instrukcja katechetyczna” z 1971 roku; adhortacja papieża Jana Pawła II o katechizacji „Catechesi tradendae” z 1979 r.; oraz „Dyrektorium ogólne o katechizacji” z 1997 r.

Autorzy omawianej pozycji wychodzą z założenia potwierdzonego przez psychologię, iż wiek przedszkolny i wczesnoszkolny kieruje się odrębnymi prawami rozwojowymi, w tym także rozwojem religijnym. Teza ta nie stała się jednak przedmiotem dowodzenia, lecz w oparciu o nią podjęto próby ukazania specyficznego charakteru katechezy dziecka w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.

Niepowtarzalność i odmienność katechezy wczesnego wieku starano się ukazać w kontekście współczesnego rozumienia natury katechezy Kościoła katolickiego (roz-